

[Bølgeministeren.]

produktive enheder for alvor vil være slået igennem. Dette udviklingsforløb vil næppe blive væsentligt modificeret, højst strakt over en noget længere periode i tilfælde af landets indtræden i fællesmarkedet. I de øvrige fællesmarkedslande gør strukturændringer af samme karakter og styrke sig gældende.

Sådanne ændrede vilkår for landbrugserhvervet vil ikke alene få konsekvenser for lokaliseringen af de enkelte bedrifter og for bosætningen af den del af befolkningen, som til sin tid ernæres af landbrugsproduktionen, den vil også få betydning for befolkningsudviklingen i landdistrikterne og de mange mindre byer og landsbyer, hvis eksistens hidtil har været baseret på landbrug og beskæftigelse i landbrugets servicevirksomhed.

Sideløbende med det kraftige fald i landbrugsbeskæftigelsen er beskæftigelsen inden for byerhvervene vokset. Ikke alene har byerhvervene opsuget den del af arbejdskraften, som landbruget har afgivet, men byerhvervene har også skaffet beskæftigelse til den betydelige vækst i de erhvervsaktive befolkningsgrupper, som har fundet sted, og som fandt sted i den pågældende periode.

Hertil kommer, at en betydelig mængde ledig arbejdskraft fra landbruget i slutningen af 1950'erne fik beskæftigelse i de ekspanderende byerhverv. Denne udviklingstendens er gennemgående for hele landet, men udviklingen er ikke ensartet fordelt; det gælder i øvrigt i endnu højere grad serviceerhvervene.

Det bør imidlertid bemærkes, at hovedstadsregionens andel af den samlede industribeskæftigelse er blevet væsentligt reduceret i det forløbne tiår. Alene i årene 1955-65 faldt den fra 54 pct. til 46 pct. Denne udvikling modsvares af en mærkbar stigning i særlig Øst- og Vestjyllands andel af den samlede industribeskæftigelse. Det er især lavtlønsindustrier med et relativt stort forbrug af arbejdskraft og med forholdsvis få funktionæransatte, som har lokaliseret sig hovedsagelig i Øst- og Vestjylland.

Siden 1955 har den største relative stigning i industribeskæftigelsen fundet sted i de mindre byer og i landdistrikterne. I tiåret 1955-65 forøgedes industribeskæftigelsen i de mindre byer fra 3.000 til 10.000 indbyg-

gere og i landdistrikterne med tilsammen 33 pct. af den samlede stigning i beskæftigelsen inden for industrien i den pågældende periode.

De kraftige forskydninger i industribeskæftigelsens geografiske fordeling, med ét ord industrispredningen, skyldes i væsentlig grad frigørelsen af arbejdskraft fra landbruget og mangel på arbejdskraft i hovedstadsregionen og de større provinsbyer.

Selv om landbruget i løbet af 1970'erne fortsat må forventes at afgive arbejdskraft til byerhvervene, må man dog regne med, at der efterhånden indtræder en stabilisering af beskæftigelsen i landbruget i ligevægt mellem til- og afgang af arbejdskraft. Det betyder, at de arbejdskraftreserver, industrien hidtil har kunnet trække på i landdistrikterne og i de mindre byer, forsvinder og incitamentet til en spredning af industrien svækkes.

Hvad angår den samlede beskæftigelse inden for industrien, taler sandsynligheden for, at industribeskæftigelsen vil stagnere, eventuelt gå noget tilbage i de kommende 15-20 år, hvorimod beskæftigelsen i serviceerhvervene må forventes at stige.

At fabriktionsvirksomhederne inden for industrien viser tendens til at lokalisere sig i mindre byer, behøver ikke at være ensbetydende med, at hele virksomheden placeres samme sted som fabrikken. Der er i stigende grad mulighed for geografisk at adskille fabrikation og administration. Adskilligt tyder på, at virksomhedernes administrative centre, planlægnings-, salgs- og budgetafdelinger, vil tendere mod at blive koncentreret i de større bysamfund, samtidig med at fabrikationen foregår på fabrikker mere spredt lokaliseret.

Det er sandsynligt, at industriens administrative og planlæggende funktioner foruden i hovedstadsregionen fortrinsvis vil koncentrere sig i de tre største provinsbyer, Århus, Ålborg og Odense, i stigende grad også i Kolding-Vejle-Fredericiaområdet, i Esbjerg og Herning, som alle, både hvad angår højt specialiserede servicefunktioner og udbuddet af kvalificeret arbejdskraft, kan konkurrere med hovedstadsregionen. Den omstændighed, at beskæftigelsen i servicefagene modsat industribeskæftigelsen vil stige både relativt og absolut, bevirker, at lokaliseringen af virksomhederne inden for servi-